

Bergandy, Wróciślawa

Posiedzenie Grupy Roboczej ds. Nauczania Historii Nauk Ścisłych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 33/4, 1051-1053

1988

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOMITET HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

POSIEDZENIE GRUPY ROBOCZEJ DS. NAUCZANIA HISTORII NAUK
ŚCISŁYCH

W dniu 8 kwietnia 1988 r. w siedzibie Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN odbyło się kolejne posiedzenie Grupy roboczej ds. nauczania historii nauk ścisłych, działającej w ramach Komisji Nauczania Historii Nauki i Techniki. W obecnej kadencji Władz PAN Grupą tą kierują prof. dr hab. Roman Mierzecki oraz dr Zofia Pawlikowska-Brożek.

W posiedzeniu, któremu przewodniczył prof. R. Mierzecki (przewodniczący Sekcji Historii Chemii PTCh i wykładowca historii chemii na Wydziale Chemii Uniwersytetu Warszawskiego), udział wzięli:

- dr Włodzisław Bergandy (Wydział Chemii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu);
- doc. dr Michałina Dąbkowska (Wydział Chemii Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie);
- prof. dr Roman Duda (Uniwersytet Wrocławski, matematyka);
- dr Wiesław Kamiński (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, fizyka);
- dr Zofia Pawlikowska-Brożek (Komisja Historii Matematyki PTM).

Obecna była również prof. dr hab. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, wiceprzewodnicząca Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN.

Prof. R. Mierzecki na wstępie dokonał krótkiego podsumowania działalności Grupy w latach 1986-88 w aspekcie zasadniczych celów, jakimi są:

- poszerzanie zasięgu nauczania historii nauk ścisłych i liczby osób zajmujących się dydaktyką i publicystyką w tym zakresie;
- działanie w kierunku wprowadzenia do programów uczelni wyższych historii nauk ścisłych w większym wymiarze i obligatoryjnie (w porozumieniu z Radą Programową Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego);
- organizacja lub koordynacja szkół historii poszczególnych nauk ścisłych;
- publikacja książek, materiałów i antologii tekstów z historii nauk ścisłych.

Działalność dydaktyczną w zakresie nauczania poszczególnych dyscyplin w okresie ostatnich 2 lat na reprezentowanych przez siebie uczelniach omówili następnie uczestnicy posiedzenia, referując zasadnicze elementy swojej działalności dydaktycznej i publicystycznej. Nieobecny uczestnik prac Grupy, prof. dr hab. Bronisław Sredniawa z Instytutu Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego przedstawił sprawozdanie pisemne, w którym omówił swoją działalność dydaktyczną w zakresie nauczania fizyki (30 godz. wykładu dla Studium Podyplomowego dla Nauczycieli) oraz publikacje w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, poświęcone głównie

historii polskiej fizyki. Prof. Średniawa prowadzi też działalność odczytową związaną z tą tematyką.

Stan nauczania historii matematyki (i fizyki) na Uniwersytecie Wrocławskim zreferował prof. R. Duda. Nauczanie historii matematyki przedstawia się — na tle nauczania historii innych nauk ścisłych — najlepiej, wykład nt. rozwoju pojęć matematycznych i zajęcia typu seminaryjno-konwersatoryjnego są bowiem ujęte (w wymiarze 60 godzin na IV roku) w programie studiów matematycznych. Są też wykonywane prace magisterskie związane z problemami historii matematyki.

Stan nauczania historii fizyki na UMCS w Lublinie przedstawił dr W. Kamiński. Na uczelni tej realizuje się 45-godzinny blok zajęć — wykład i konwersatorium z historii fizyki i jej metodologii. W przygotowaniu jest skrypt i publikacja książkowa opracowane przez autorów z UMCS. Doc. dr M. Dąbkowska z tej samej uczelni omówiła swoje dokonania dydaktyczne, realizowane na Wydziale Chemii, w ramach 30-godzinnego wykładu monograficznego. Na Wydziale Chemii UAM w Poznaniu z kolei jest możliwość realizacji jedynie 15-godz. wykładu monograficznego (dla studentów V r. chemii). Dodatkowe wykłady, jak to zreferowała dr W. Bergandy, w niewielkim wymiarze, realizuje się w ramach zajęć wydziałowych kursu pedagogicznego dla asystentów. Otwierają się też możliwości wykładów dla nauczycieli (w ramach Studium Podyplomowego), a także pracy magisterskiej w nowym roku. W takim samym wymiarze — jako 15-godz. wykład monograficzny dla studentów V r. chemii — nauczanie chemii realizuje prof. R. Mierzecki na Wydziale Chemii UW. Prof. Mierzecki jest też promotorem prac magisterskich z tej dziedziny; ostatnio opracowywana przez studentów jest historia Zakładu Chemii Fizycznej Uniwersytetu Warszawskiego, pomyślana jako inicjująca dalsze prace badawcze w dziedzinie historii poszczególnych katedr i zakładów tej uczelni.

Z kolei omówione zostały szkoły historii matematyki i chemii, zorganizowane w latach poprzednich (Szkoly Historii Matematyki organizowane są co rok, Szkoły Historii Chemii co 2 lata). Materiały z tych szkół są publikowane. Dr Z. Pawlikowska-Brożek przedstawiła program tegorocznej Szkoły Historii Matematyki, która odbędzie się w dniach 24-28 maja w Jaworzu k. Bielska, a która poświęcona będzie teoriom mnogościowym w matematyce z przełomu XIX i XX wieku. Prof. R. Mierzecki zapoznał zebranych z tematem III Szkoły Historii Chemii, której obrady toczyć się będą w dniach 7-10 czerwca br. (w Karpaczu): jest to tym razem „Rozwój polskiego przemysłu chemicznego”, w związku z czym, w gronie organizatorów, poza Polskim Towarzystwem Chemicznym, Uniwersytetem Warszawskim i Wrocławskim, Politechniką Łódzką oraz Komitetem Historii Nauki i Techniki PAN, znajduje się również Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego.

Pani dr Z. Pawlikowska-Brożek omówiła następnie postępy w publikowaniu cyklu biografii matematyków polskich; działalność ta, koordynowana przez PTM przyniosła już publikację ok. 170 biogramów, zaś do druku złożonych jest następnych 100.

Prof. R. Mierzecki przedstawił program działalności Grupy na najbliższy okres. Przewiduje się kontynuowanie rozmów z Ministerstwem Edukacji Narodowej na temat wprowadzenia do programu studiów fizyki i chemii nauczania historii tych nauk w zwiększonym wymiarze. Sprawa ta będzie poparta oficjalnym pismem wystosowanym przez prof. I. Stasiewicz-Jasiukową z Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN. Zebrani przyjęli też z zainteresowaniem i akceptacją propozycję zorganizowania wyjazdowego posiedzenia Komisji Nauczania Historii Nauki i Techniki, poświęconego nauczaniu historii nauk ścisłych, w ośrodku akademickim poza warszawskim.

Po omówieniu spraw organizacyjnych, związanych z zaproszeniem gości zagranicznych (z Czechosłowacji) na obydwie szkoły historii organizowane w tym roku, przewodniczący zamknął posiedzenie.

Wróciława Bergandy
(Poznań)

INSTYTUT HISTORII NAUKI, OŚWIATY I TECHNIKI

SYMPOZJUM „LEKI NATURALNE W TRADYCJI NAUKOWEJ I LUDOWEJ”

W dniach 18-19 V 1988 r. odbyło się w Ciechanowcu sympozjum „Leki naturalne w tradycji naukowej i ludowej”, zorganizowane przez Pracownię Historii Farmacji Instytutu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN oraz Muzeum Rolnictwa im. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu.

Sympozjum to zgromadziło zainteresowanych tematyką reprezentantów różnych dziedzin wiedzy. Uczestniczyli w nim przedstawiciele nauk farmaceutycznych, medycznych, humanistycznych oraz nauk społecznych.

Obrady otworzył dyrektor Muzeum Rolnictwa mgr Kazimierz Uszyński, który powitał uczestników, a następnie przedstawił rys historyczny Muzeum.

W czasie sympozjum odbyły się 3 sesje.

Sesji przedpołudniowej w dniu 18 maja przewodniczyła prof. Zofia Jerzmanowska (Akademia Medyczna w Łodzi).

Pierwszy referat plenarny noszący tytuł „Ewolucja leków w świetle związków człowieka z przyrodą” wygłosiła doc. Barbara Kuźnicka — kierownik Pracowni Historii Farmacji Instytutu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN.

Autorka zwróciła uwagę na następujące problemy: główne tendencje w ewolucji leków w czasach nowożytnych (XVI-XX w.); współczesne problemy farmacji i medycyny na tle zagrożeń środowiskowych; przyczyny renesansu zainteresowań ziołolecznictwem i innymi formami medycyny alternatywnej; propozycje zintegrowanych badań nad historią lekoznaństwa w Polsce.

Referentka przywiązuje specjalną wagę do możliwości zbadania dziejów polskiego lekoznaństwa w całokształcie kultury narodowej. Uważa, że należy znaleźć metodę, która umożliwiałaby wykorzystanie wyników pochodzących z warsztatu badawczego przyrodnika, historyka, etnologa i dialektologa, przy jednoczesnym wykorzystaniu materiałów archeologicznych, paleobotanicznych, terenowych badań etnograficznych, opracowań językoznawców oraz współczesnych osiągnięć fitochemii i farmakologii. Przedstawiona tematyka — zdaniem autorki — wskazuje na rozległe możliwości badawcze.

Wystąpienie doc. B. Kuźnickiej nasunęło wiele refleksji i wywołało ożywioną dyskusję. Jako pierwszy wystąpił prof. Stanisław Kohlmünzer stwierdzając, że wiele leków stosowanych współcześnie wywodzi się z medycyny ludowej. Trzeba więc szukać w starych annałach. Sporo leków odzyskano ostatnio z medycyny hinduskiej, egipskiej czy południowoamerykańskiej. Prof. Kohlmünzer poinformował o nowym czasopiśmie etnofarmaceutycznym „Journal of Ethnopharmacology”.

W opinii doc. Jana Grzybka świat medyczny interesuje się lekiem roślinnym, przykładem czego jest działająca od 2 lat w Krakowie Poradnia Ziołolecznicza (przy Akademickiej Spółdzielni Pracy „Zdrowie”). W poradni tej współpracują ze sobą lekarz i farmaceuta, opierając się na doświadczeniach współczesnego zioło-